

**Magiczny
Kraków**

Każdy ma prawo do komunikacji. Jak Regionalne Centrum Komunikacji w Krakowie pomaga osobom z niepełnosprawnościami odzyskać głos

2026-07-16

Jak sprawić, by osoby z niepełnosprawnościami mogły samodzielnie podejmować decyzje, korzystać z usług publicznych i w pełni uczestniczyć w życiu społecznym? O komunikacji alternatywnej i wspomagającej (AAC), tekstach łatwych do czytania i rozumienia (ETR), działalności Regionalnego Centrum Komunikacji w Krakowie oraz misji Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną rozmawia Artur Buszek, Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Organizacji Pozarządowych, z Reginą Mynarską, koordynatorką AAC i ETR, oraz Zuzanną Smakosz, specjalistką ds. włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

Rozmowę przeprowadził Artur Buszek, Pełnomocnik Prezydenta Miasta Krakowa ds. Organizacji Pozarządowych.

Na początek proszę się przedstawić i opowiedzieć o swojej pracy w Regionalnym Centrum Komunikacji.

Regina Mynarska: Nazywam się Regina Mynarska i jestem koordynatorką [AAC i ETR w Regionalnym Centrum Komunikacji w Krakowie](#). Chętnie wyjaśnię te skróty. AAC oznacza komunikację alternatywną i wspomagającą (Augmentative and Alternative Communication), która odpowiada na potrzeby osób o złożonych potrzebach w komunikacji. ETR to natomiast teksty łatwe do czytania i rozumienia (Easy to Read), przygotowywane tak, aby były dostępne dla osób mających trudności z odbiorem standardowych informacji.

Zuzanna Smakosz: Jestem specjalistką ds. włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Razem realizujemy usługi związane z komunikacją alternatywną oraz tworzeniem tekstów łatwych do czytania i rozumienia.

Regina Mynarska: Wykonujemy je w imieniu Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną, w skrócie PSONI.

Gdzie można znaleźć Regionalne Centrum Komunikacji i kto może skorzystać z Waszego wsparcia?

Zuzanna Smakosz: Nasze biuro mieści się przy ulicy Królewskiej 57 w Krakowie, w budynku Biprostalu. Zapraszamy do kontaktu zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i ich rodziny czy asystentów. Można odwiedzić nas osobiście albo skontaktować się telefonicznie lub mailowo.

Regina Mynarska: Wszystkie informacje znajdują się na stronie [centrumkomunikacji.pl](#). Projekt ma charakter ogólnopolski. W każdym województwie działa Regionalne Centrum Komunikacji – z wyjątkiem województwa śląskiego, gdzie centrum mieści się w Bytomiu. Biuro jest w Krakowie, ale z naszych usług mogą korzystać mieszkańcy całej Małopolski, a w praktyce osoby z niepełnosprawnościami z całej Polski. Drugą organizacją realizującą projekt jest Polski Związek Głuchych. Te działania odpowiadają na potrzeby osób Głuchych, słabosłyszących, głuchoniewidomych oraz z niepełnosprawnością wzroku.

**Magiczny
Kraków**

Od kiedy realizowany jest ten projekt?

Regina Mynarska: Projekt trwa od 2025 roku, natomiast Regionalne Centra Komunikacji rozpoczęły działalność w kwietniu 2026 roku.

Jakie działania udało się już zrealizować?

Regina Mynarska: Wszystkie działania są w trakcie realizacji, ale najwcześniej rozpoczęły się szkolenia.

Zuzanna Smakosz: Obecnie trwa ich druga edycja.

Kogo szkolicie i jaki jest cel tych szkoleń?

Zuzanna Smakosz: Szkolimy specjalistów z zakresu komunikacji alternatywnej oraz tworzenia tekstów łatwych do czytania i rozumienia. Chcemy stworzyć sieć specjalistów w każdym powiecie województwa, aby zwiększyć dostępność tych usług.

Regina Mynarska: To również sposób na poszerzenie wiedzy specjalistów. Program szkoleń został przygotowany przez ekspertów. Są to szkolenia specjalistyczne, dlatego uczestnicy muszą posiadać odpowiednie wykształcenie kierunkowe oraz doświadczenie w pracy z osobami o złożonych potrzebach w komunikowaniu się.

Czy w Krakowie jest wystarczająco wielu specjalistów zajmujących się AAC i ETR?

Regina Mynarska: Nie prowadziliśmy badań, które pozwoliłyby odpowiedzieć na to liczbowo. Projekt ma jednak komponent badawczy i bardzo dokładnie analizujemy potrzeby dotyczące osób korzystających z naszych usług.

Mogę natomiast powiedzieć jedno – zapotrzebowanie na nasze usługi jest ogromne. Szczególnie dotyczy to wsparcia dla dzieci w przypadku komunikacji AAC do dziewiątego roku życia. To właśnie rodzice tej grupy najczęściej zgłaszają się do nas, są bardzo zaangażowani i aktywnie poszukują możliwości wsparcia dla swoich dzieci.

Na dziś jesteśmy w stanie odpowiedzieć na potrzeby wszystkich osób, które się do nas zgłosiły, ale wiemy, że rzeczywista skala potrzeb jest znacznie większa.

Czy nadal można zgłaszać się do projektu?

Regina Mynarska: Tak, rekrutacja jest otwarta. Jedynym ograniczeniem w przypadku komunikacji AAC jest obecnie grupa dzieci do dziewiątego roku życia, ponieważ liczba miejsc przewidzianych dla tej grupy została już wyczerpana.

Wiemy jednak, że zgłaszają się przede wszystkim rodzice najbardziej aktywni. Pozostaje pytanie, ile rodzin nie ma możliwości dotrzeć do takich informacji i skorzystać z oferowanego wsparcia.

Problemem jest również to, że osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, nie są obecnie

wyodrębnione w systemie orzecznictwa. To kryterium w ogóle nie funkcjonuje.

Czy do udziału w projekcie potrzebne jest orzeczenie o niepełnosprawności?

Regina Mynarska: Nie. Orzeczenie nie jest wymagane. Wystarczy złożenie oświadczenia, że dana osoba jest osobą z niepełnosprawnością. Oświadczenie ma oczywiście moc prawną.

Zuzanna Smakosz: Nie ma również żadnych ograniczeń wiekowych. Jedynym warunkiem jest deklaracja, że jest to osoba z niepełnosprawnością.

Projekt potrwa do końca 2027 roku. PSONI prowadzi jednak znacznie szerszą działalność.

Regina Mynarska: Tak. PSONI wspiera około 31 tysięcy osób rocznie. Organizacja działa poprzez 118 kół terenowych, które prowadzą łącznie 375 placówek w całej Polsce.

Są to między innymi środowiskowe domy samopomocy, ośrodki rehabilitacyjno-edukacyjno-wychowawcze, placówki wczesnej interwencji, domy dziennego pobytu, warsztaty terapii zajęciowej, czy mieszkania treningowe. PSONI działa też na rzecz zatrudniania – prowadzi Centra Doradztwa Zawodowego i Wspierania Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną czy Zakłady Aktywności Zawodowej.

PSONI prowadzi również działania rzecznicze na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną. **Dr Monika Zima-Parjaszewska**, prezeska PSONI od lat aktywnie uczestniczy w pracach nad projektem ustawy o instrumentach wspieranego podejmowania decyzji.

Wspomniały Panie o tekstach łatwych do czytania i rozumienia. Jakich tematów dotyczą?

Zuzanna Smakosz: Na stronie PSONI znajduje się biblioteka około 80 tekstów ETR. Dotyczą bardzo różnych dziedzin życia – od zatrudnienia wspomaganego, przez bezpieczny wypoczynek, po korzystanie ze sztucznej inteligencji czy różne formy mieszkalnictwa.

Regina Mynarska: Celem tekstów ETR jest umożliwienie osobom z niepełnosprawnością intelektualną samodzielnego podejmowania decyzji dotyczących własnego życia.

Sposób przekazania informacji często decyduje o tym, czy ktoś rzeczywiście będzie miał możliwość wyboru. To niezwykle ważne również dlatego, że nadopiekuńczość – nawet wynikająca z najlepszych intencji – ogranicza samodzielność osób z niepełnosprawnościami.

Co chciałyby Panie przekazać na zakończenie?

Regina Mynarska: Bardzo zachęcamy do poznania Regionalnego Centrum Komunikacji i korzystania z naszych usług. Zależy nam na tym, aby osoby o złożonych potrzebach komunikacyjnych były coraz bardziej widoczne w życiu społecznym – mogły samodzielnie załatwiać sprawy urzędowe, uczestniczyć w kulturze, edukacji i życiu publicznym.

Równie ważne jest to, aby ten rodzaj niepełnosprawności został wreszcie dostrzeżony również na poziomie systemowym.

**Magiczny
Kraków**

Jeśli chodzi o tekst łatwy do czytania i rozumienia, chcemy, aby osoby z niepełnosprawnością intelektualną wiedziały, że mają prawo do takiej formy informacji. To narzędzie, które pomaga rozwijać samodzielność, podejmować własne decyzje i w pełni wykorzystywać potencjał każdego człowieka.

Na zakończenie chciałbym życzyć Paniom powodzenia w realizacji projektu.

Artur Buszek: Życzę, aby wiedza o komunikacji alternatywnej i wspomagającej oraz tekstach łatwych do czytania i rozumienia docierała do coraz większej liczby osób. Bo możliwość samodzielnego decydowania o swoim życiu zaczyna się od dostępu do informacji i skutecznej komunikacji. Dziękuję za rozmowę.